

בחזרה מסייראן

שני סגורים שמספריהם העידו כי נלקחו כשלל מלחמה מהמצרים. הוא בדק את המנועים המקולקלים, את הגלגלים השבורים והחליט: "לא כדאי לקחת". מיד ניגשו למכוניות תריסר חילים. הציבו אותן בדיוק על שפת הרצף, ובדחיסות עליונות הטילו אותן אל תוך מי המיפרץ הרגועים, לבהלת הדגים הצבעוניים המופלאים. עד שהמצרים או האויב יביאו למקום מנופים שיהיו מסוגלים להרים את המכוניות, לא יהיה כדאי להתעסק בגרוטאותיהן החלודות. גורל דומה נפל בחלקם של וחילי הברן-קארייר המצרים, שאינם מתאימים שוב ללחימה ממונעת רצינית.

אני ניגש למזח ויורד אל תוך אחת הנחתות של חיל הים, הקשורות לצידו. אני כבר הפלגתי פעם באותו הכלי בעל הצורה המשונה. היה זה למחרת כיבוש שארם אל-שייך וההפלגה היתה הפלגה היסטורית — ההפלגה הראשונה של כלי מלחמה ישראלי לאי טיראן. על הסיפון האחורי הקטן של הנחתת ישבה או קבוצה של לוחמים פרוץ-מראה, מאובקים ועייפים עדיין מהמסע הארוך. על אחד הארגונים ישב גבר צנוע, בעל פנים שחומות, מצחיית שדה של הצבא המצרי על ראשו ועל כתפיו הנשר והכוכב של סגן-אלוף מצרי. היה זה חנא נגיב, מפקד גדוד הרגלים ה-21, שהגן על מרחב ראס-נצראני ושארם אל-שייך.

לקחנו אותו אתנו כמורה דרך אל האיים. הוא נראה מבולבל במצאת, ולא ידע אם לשמוע על הטיל הנאה אל האי שלא ביקר בו מימיו, או לבכות על העובדה שהוא ניגש לאי שהיה נתון לפיקודו, וחקא כשבו בידי הישראלים. הוא סיפר כי הצבא המצרי החזיק רק חוליה קטנה של 15 איש על האי טיראן, שתפקידם היחידי היה לקיים תצפית לעבר הצד הסעודי של המיצרים. "בצד ההוא אניות גדולות אינן יכולות לעבור. אבל חששנו שאחם תנסו להגביש משם סירות-נחיתה או טרפדות קטנות", סיפר לי המצרי.

הוא ניסה לשכנע את מפקד המיבצע הקטן שלא כדאי לגשת לאי, מכיוון שאין עליו נפש חיה. "היו שם 15 סודאנים ואני נתתי להם פקודה לעזוב את המקום. זה היה לפני שלושה ימים, כשאתם רק הופעתם באופק", אמר. הוא גם סיפר כי הסודאנים היו יושבים על האי השומם לתקופות של 45 יום, בין החלפה להחלפה. "הם אנשי מדבר פראיים והם רגילים לחיות בתנאים קשים כאלה", סיים.

בבטן הסירה הגדולה עסקו כמה חברה בייצור דגל ישראלי, תחת השגחתו הוועמת של הצלם. הרגשתי רגש אשמה, כי באשמתי נשאר על החוף הרגל הישראלי שהובא אתנו מתלאביב, במיוחד לצרכי הרגע ההיסטורי הזה. החברה נטלו מגבת רחצה כמעט-לבנה.

המייג'ר הקנאדי: החארד פורסט, נציג האו"ם ליד הפלוגה חפנית של כוח החירום, (במרכז) דקה לאחר שהגיע לשארם אל-שייך, כדי לקבל את המקום מידי צה"ל, בחרגשת בטחון של בעל בעמיו המרוצה מסעמדו.

הרב הראשי: אלוף-משנה שלמה גורן, במרכז קבוצת חיילים בשדה התעופה של שארם אל-שייך. הרב ערך תפילה אחרונה במקום לפני פינוי ארון הקודש, ונראה מנופף יד בהתלהבות, ומבטיח: "עוד נשוב ונשחרר את המקום הקדוש הזה".

העתונאי המצרי: דויד ביסאע, נוצרי יליד קהיר, היה המצרי הראשון שחדר לשארם אל-שייך, תחת חסות האו"ם, עוד לפני שצה"ל פונה את המקום. הוא ניצל את החוזמנות כדי לצלם עשרות צילומים.

ביקשו סליחה מהערכים הציוניים המקודשים ביותר, אספו את כל העטים הנובעים שנמצאו על הסירה, וציירו דגל תכלת-כמעט-לבן. חנא נגיב התבונן בכל הפעולה בעניין רב.

★ ★ ★

כך נכבש האי

ממלונ, הלכו צוקי טיראן ועצמו. הם עלו ישר מתוך המים הכחולים, כמו אבן ענקית שהופלה עלידי מלאך בלתי-רוחני אל תוך הרצועה הכחולה הדקה. מטוס חפייפר, שליחה לצרכי סיור, חג מעל לסלעים ובדק כל נקיק לפני שניגש לטחן יריה. הוא סס ממש אל תוך הצוקים וכל רגע נדמה היה כאילו יתרסק לחתיכות. אך הטיס חזר שוב וחג מעלינו בשלום.

היה לו גם תפקיד נוסף: למצוא את נקודת הנחיתה ששימשה למצרים לפני כן, על מנת שסירתנו לא תעלה על האלמוגים המכסים את תחתית הים כמרכז מסחר. הטיס גילה את שרידי המחנה המצרי, יצא אל הים והתקרב לחוף בקו ישר: זהו מסלול הנחיתה.

לא האמנו לדברי הקצין המצרי ומפקד הפעולה נתן פקודה לאנשיו להתכונן לפעולה. "יתכן מאד שישנם עוד מצרים על האי. היכינו לנחיתה מול התנגדות", ציחה. הנחתת הגבירה את סיבובי מנועיה ובתנופה אדירה התקדמה עד לחוף. הדפנה הקדמית הורדה אל תוך המים הרדודים וחיל-הנחיתה הועיר הסתער לחוף, במיטב מסורת המארינס של הליבור. במהירות מופלאה התפרסו החיילים, החלו מתקדמים בקרשורת החוף. לכיוון ההרים המכסים את לב האי. המקלעים כיסו את האנפים והתקדמו בקפיצות מעמדה לעמדה.

חיל הנחיתה עבר את המאהל העזוב, שנותרו בו רק שתי סככות פח עלובות וסימני ריבועים על החול, שציינו את מקום האוהלים המצריים. הקחים הלבנים עשו רושם כאילו צויירו מאבנים לבנות רגילות. אך עד מהרה התברר כי האבנים הלבנות לא היו אלא מאות קונכיות ואלמוגים נפלאים, שנודו ונוקו עלידי הסודאנים בימי הבטלה האינסופיים שלהם. ואז בא תורו של טכס הנפת הדגל. אלא שהתברר כי אין על האי כל תורן. הפתרון נמצא בצורת רובה מכודן, אליו נקשר הדגל-המגבת, כשחיל נושא אותו פעל לראשו ורץ לאורך החוף, כדי שיתנופף ברוח.

חיל הנחיתה התארגן במהירות על החוף, בדק את מיכלי המים המלאים שהושארו עלידי המצרים, והחל מתמקם על האי הגורלי. הנחתת הרימה את דפנתה והתרחקה מן החוף.

השונות, שלדי מכוניות פזורים לצדי הכביש. מצד ימין מתחוללת תכורה רצינית בין שורות של מכוניות וצמיגים. כך בדיוק נראה המוסך בשעת הכיבוש, לאחר הפצצות חיל האוויר שלנו. כעת מבעירים בו חיילים ישראלים את כל הציוד אשר לא כדאי להובילו צפונה. כיתת חיילים עוברת מכונית למכונית, שופכת עליה בנוזל ומציתה אותה.

אנחנו ממשיכים בדרכנו, אל הנמל. מול מורד הכביש, על החוף ממש, עומד בנין צהבהב מרובע, בעל חלונות מזרחיים מקושטים. תחילה קשה להכירו: כי בפעם הקודמת הוזרק מעליו צריח תמיר של מיסגד, ששיחה אופי רומנטי ומיסטורי לכל המיפרץ. בחזיתו, על האדמה, מונחת ערימה של בגדים וציוד, מוכנים לפינוי.

גם אז הוערמה לפני המסגד ערימה של בגדים וציוד. המפקד עמד בפתח וחיליו ניגשו אחד אחד לערימה, פתחו את ילקוטיהם והוציאו מתוכם כל מיני חפצים, שצורפו לערימה הגדולה. היו אלה מזכרות וחפצי מלבוש, שהחברה אספו למזכרת מעמדות המצרים. אלא שהוראת הפיקוד היתה נוקשה וברורה: איש לא יקח שלל, ויהיה זה נחשף הפעוט ביותר.

בפנים המסגד, עסקו אז שני חיילים בניקוי האולם הרחב, מכוסה המחצלות. אחד מהם ניגש אלי ושאל אם אני יודע לקרוא ערבית. הוא הגיש לי ספר בעל כריכת-עור מהודרת, ביקש לדעת אם זהו הקוראן. שכן אם זהו ספר קדוש, לא היה רוצה שיתגלגל באשפה. הספר היה יצירה ספרותית קלאסית, של אחד מגדולי המשוררים של האיטלאם. בתוכו היו כמה צילומים משפחתיים של קצין מצרי ובני משפחתו. העברתי את הספר ואת התמונות לאותו קצין, סגן-משנה צעיר, שישב עם יתר הקצינים השבויים, בבניין בית-החולים וקורם. הוא נטל את הספר בהתרגשות עמוקה ולחץ את ידי. "אינך יודע כמה שהתמונות האלה חשובות לי עכשיו. הן היו הקשר היחידי שלי עם עולם החיים במשך תקופת השבי המחכה לי".

★ ★ ★

הפלגה בנחתת

המספר עד למזח ההמטענה משתרע רצף בטון רחב. לכל אורכו עמדו עתה משאיות עמוסות, וחלים, תותחים, טנקים, מיכליות, ארגוני תחמושת ומטעני מזון, שהיכו לתורם לפינוי. ליד המזח הקטן עגנה פריגטת חיל הים מיבסח, כשירכתיה אל המזח, ושני קרשים מהמים מסלול נסיעה מהמזח אל הסיפון הנמוך. הסיפון היה כבר מלא דרכ וארגונים, עד אפס מקום.

האניה האפורה השמיעה צפירה קצרה, עובדי הנמל המומחים, שגויסו לביצוע המלאכה, הרידו את שני הקרשים, הכבל שקשר את האניה הותר ואח"י מיבסח נעה באיטיות מלכותית לעבר פתח המיפרץ, בכיוון לאילת. ברקע עגנה האניה האחות, אח"י מיזנא, שהחלה עתה מתקרבת אל המזח, כדי להמשיך בהטענת הציוד.

הקצין האחראי לפעולות הפינוי ניגש לשורת המכוניות שעמדו על המזח, התעכב ליד